Λένιν ιστορική τομή

Ο Βλαντίμιρ Ίλιτς Ουλιάνοφ (Λένιν) γεννήθηκε στις 22 Απριλίου του 1870 στο Σιμπίρσκ, στις όχθες του Βόλγα. Με αφορμή τα 150 χρόνια από τη γέννησή του, το Πριν παρουσιάζει ένα αφιέρωμα στο θεωρητικό και πολιτικό έργο του Λένιν, θεωρώντας πως η συζήτηση γύρω από το έργο του είναι ταυτόχρονα πολιτική θέση για την αναγκαιότητα και τη δυνατότητα της προλεταριακής επανάστασης προς τον κομμουνισμό.

Στο αφιέρωμα αυτό εντάσσεται το παρακάτω άρθρο:

Η φιλοσοφία ως πεδίο πάλης των τάξεων

Διονύσης Τζαρέλλας

Ο Λένιν υπερασπίστηκε τον υλισμό και την αιτιοκρατία με σύγχρονο τρόπο

Το έργο **Υλισμός και Εμπειριοκριτικισμός** εντάσσεται στην κλασική μαρξιστική φιλοσοφική παράδοση· όχι μόνο γιατί αποτελεί μια απόπειρα ανασυγκρότησης της υλιστικής διαλεκτικής υπό το πρίσμα των επιστημονικών επαναστάσεων/κρίσεων στη φυσική –και εν μέρει και στα μαθηματικά– των αρχών του 20ου αιώνα αλλά, κυρίως, γιατί στο έργο αυτό ο Λένιν, πιστός στο μαρξικό πνεύμα, θεωρεί ρητά τη φιλοσοφία ως πεδίο συμπύκνωσης της πάλης των τάξεων.

Ο Λένιν πραγματοποιεί σχηματικά δύο παράλληλες εργασίες: αφενός, επιχειρεί μια επικαιροποίηση/συστηματοποίηση των βασικών αρχών της υλιστικής διαλεκτικής, αφετέρου, μια πολεμική στα αντίπαλα ιδεολογικά/φιλοσοφικά ρεύματα στο πεδίο της φιλοσοφίας και πιο συγκεκριμένα της επιστημολογίας/γνωσιολογίας με στόχο τη θεωρητική και πρακτική συντριβή της τάσης των μαχιστών στους κόλπους του μπολσεβίκικου κόμματος, τάση που

εκφραζόταν κυρίως από τον Μπογκντάνοφ.

Ο Λένιν μετατοπίζει μια κομματική/πολιτική αντιπαράθεση σε ένα ανώτερο φιλοσοφικό/επιστημονικό επίπεδο, μετατόπιση που αποκαλύπτει πολλά για την υψηλή θεωρητική συγκρότηση των επαναστατών της εποχής. Από αυτή την άποψη, το Υλισμός και Εμπειριοκριτικισμός, αν και συμπυκνώνει μια **διαμάχη της συγκυρίας,** ταυτόχρονα αποτελεί ένα **φιλοσοφικό κείμενο** της μαρξιστικής επιστημολογίας **με διαχρονική αξία.**

Οι επαναστάσεις στη φυσική (κβαντομηχανική και ειδική θεωρία της σχετικότητας) αλλάζουν όσα ήταν γνωστά και αποδεκτά μέχρι τότε για τον **χώρο,** τον **χρόνο,** την **ύλη** και την **κίνηση,** θέτοντας υπό αμφισβήτηση τη γνωσιολογική ικανότητα της επιστήμης της εποχής. Είναι εμφανής η ανάγκη ενός νέου επιστημονικού υποδείγματος, καθώς η **νευτώνεια μηχανική** και η **ευκλείδεια γεωμετρία** αποδεικνύονται ανεπαρκείς για να ερμηνεύσουν την πραγματικότητα.

Ο **Μαχ** (και ο **Αβενάριους**), σημαντικός φυσικός της εποχής του επηρεασμένος από τον αγνωστικισμό του **Καντ** και τις ιδεαλιστικές παραλλαγές του αγγλικού εμπειρισμού, κηρύττει το νέο ευαγγέλιο των σχετικιστών/ υποκειμενιστών:

> «Η μόνη πραγματικότητα που υπάρχει είναι το σύνολο των αισθητηριακών δεδομένων, οι νόμοι είναι απλώς περιγραφικοί και εκφράζουν περιορισμούς δυνατοτήτων, δεν έχουν αντικειμενική υπόσταση».

Επομένως, κάθε θέση που υποστηρίζει ότι η πραγματικότητα, η ύλη, είναι αυθύπαρκτη και ότι η συνείδηση μπορεί να τη γνωρίσει πρέπει να απορρίπτεται ως μεταφυσική: ο Λένιν εκκινεί από εδώ την αμείλικτη κριτική του.

Ο Λένιν, προεικονίζοντας την αντιπαράθεση Αϊνστάιν με τη σχολή του λογικού θετικισμού/εμπειρισμού, υπερασπίζεται τον υλισμό και την αιτιοκρατία, θεωρώντας ότι είναι ακριβώς οι νέες επιστημονικές ανακαλύψεις **(δίπολα: σωματίδιο-κύμα, μάζα-ενέργεια)** που θεμελιώνουν πιο στέρεα την υλιστική διαλεκτική.

Αναδεικνύει το **ιδεαλιστικό υπόβαθρο** των νέων θεωριών, την κοινή αστική τους καταγωγή και επιχειρεί να ανασυγκροτήσει έναν νέο υλισμό ως φιλοσοφική γενίκευση των επιστημονικών ανακαλύψεων. Τονίζει, ενάντια σε κάθε είδους σχετικισμό και παραίτηση από τη γνώση της αντικειμενικής πραγματικότητας, **τη διαλεκτική απόλυτης και σχετικής**

αλήθειας ως διαδικασία εμβάθυνσης στα στρώματα του αντικειμένου που συντρίβει **την αναγωγή της πραγματικοτήτας στην υποκειμενική πρόσληψή της.**

> Ο Λένιν, προεικονίζοντας την αντιπαράθεση Αϊνστάιν με τη σχολή του λογικού θετικισμού/εμπειρισμού, υπερασπίζεται τον υλισμό και την αιτιοκρατία

Ο Λένιν δίνει έμφαση στην αυθυπαρξία και την πρωτοκαθεδρία της αντικειμενικής πραγματικότητας, την οποία, ωστόσο, διακρίνει ρητά **από την υποκειμενική αντανάκλασή της στη συνείδηση.** Συνεπώς, δεν λησμονεί ούτε την καθοριστική σημασία του υποκειμένου ούτε **τη διαλεκτική συνείδησης-πραγματικότητας.** Υπερασπίζεται το αντικειμενικό υπόβαθρο γνώσεων/ιδεών, γιατί ως επαναστάτης ξέρει ότι μόνο πάνω στη δυνατότητα ερμηνείας της πραγματικότητας ως ολότητας παράγεται επαναστατική θεωρία και συγκροτούνται τα συνειδητά δρώντα υποκείμενα του κοινωνικού μετασχηματισμού.

Πηγή: **Το ανανεωμένο σάιτ του ΠΡΙΝ**